

Уляна ФЕНЦ
слухач магістерської програми
Тернопільський національний економічний університет,
Науковий керівник:
Ірина БЕЛОВА
к.е.н., доцент
Тернопільський національний економічний університет

ОРГАНІЗАЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ МАЛОГО БІЗНЕСУ

Необхідною передумовою становлення соціально-орієнтованої ринкової економіки в Україні є зростання підприємницької активності. Особлива увага, в умовах сучасної економічної ситуації, приділяється розвитку малого бізнесу, який є більш гнучкішим, здатним швидше адаптуватись до нових умов, сприяє підтримці конкурентного середовища, здатний розв'язати ряд соціальних завдань, мобілізує фінансові та виробничі ресурси, тощо.

Досить спірним залишається питання щодо організації обліку та умов оподаткування, що пов'язанні з критеріями віднесення до малих підприємств, оскільки у законодавчій базі різняться критерії за якими б можна було класифікувати підприємства.

Розробка єдиних методологічних підходів до організації обліку діяльності підприємств малого бізнесу напряду залежить від соціально-економічного змісту поняття «малий бізнес». Вперше поняття «мале підприємство» у законодавчих актах з'явилося у 1991 році із прийняттям Закону України «Про підприємства в Україні», в якому висвітлено критерії віднесення підприємств до малих в залежності від сфери діяльності підприємства та чисельності працівників. Чинність попереднього було скасовано із введенням в дію Господарського кодексу України від 16.01.2003 р. № 436-IV який передбачає поділ підприємств на малі, середні, великі та їх критерії визнання.

Відповідно до Закону України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні» № 4618-VI від 22 березня 2012 року, суб'єктами малого підприємництва є: фізичні особи, зареєстровані як фізичні особи – підприємці а також юридичні особи - суб'єкти господарювання будь-якої організаційно-правової форми та форми власності, із середньою кількістю працівників за звітний період до 50 осіб та річний дохід від будь-якої діяльності не перевищує суму 10 мільйонів євро, визначену за середньорічним курсом Національного банку України [5].

Проте з 01.01.2018 р. вступив у силу Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 05.10.2017 р. № 2164-29, яким визначено критерії визнання «мікропідприємство», «мале підприємство», «середнє підприємство» «велике підприємство».

Так, відповідно до законодавства малим підприємством є таке, що не відповідає критеріям для мікропідприємств та показники якого на дату складання річної фінансової звітності відповідають щонайменше двом із таких критеріїв: балансова вартість активів - до 4 мільйонів євро; чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) - до 8 мільйонів євро; середня кількість працівників - до 50 осіб [4].

Ефективне управління малим підприємством передбачає використання різноманітної інформації, яка характеризує його фінансово-господарську діяльність і дає змогу спрогнозувати тенденції розвитку в майбутньому [1, с.29]. Організація обліку на малих підприємствах повинна забезпечувати інформаційну, контрольну, аналітичну та оціночну функції. Важливою передумовою успішної діяльності малих підприємств є створення єдиної обліково-інформаційної системи, яка включатиме бухгалтерський, податковий, дані оперативного-технічного обліку, тобто забезпечуватиме реальне управління суб'єктом малого підприємництва.

До факторів, що впливають на організаційну побудову обліку малого підприємства відносять:

1. Обмежені фінансові можливості щодо залучення висококваліфікованих фахівців з бухгалтерського обліку і з інших сфер (зокрема, юриспруденції, маркетингу, менеджменту).
2. Потреба у всебічних знаннях законодавства для здійснення своєї діяльності.
3. Невелика кількість працюючих.

4. Слабка захищеність перед податковими та іншими контролюючими органами.

5. Недостатнє знання керівництвом завдань бухгалтерського обліку

Згідно з діючим законодавством України малі підприємства, що відповідають критеріям визначеним в п.291 ПКУ мають право на застосування спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності [6]. Особливістю такої системи оподаткування є можливість започаткування власної справи без додаткової спеціальної економічної та бухгалтерської освіти. Привабливість системи для суб'єктів малого бізнесу зумовлена передусім спрощенням системи адміністрування і зменшенням небезпеки несвідомого порушення чинних правил.

Згідно з Методичними рекомендаціями по застосуванню реєстрів бухгалтерського обліку малими підприємствами від 25.06.2003 р. №422 зазначено, що узагальнення інформації про господарські операції малі підприємства можуть здійснювати за простою або ж спрощеною формами бухгалтерського обліку. Проста форма бухгалтерського обліку передбачає використання Журналу обліку господарських операцій. Дана форма обліку застосовується підприємствами з незначним документооборотом (кількістю господарських операцій). Спрощена форма бухгалтерського обліку, що рекомендовано для малих підприємств з більшим обсягом документообороту (а отже, і чисельністю працюючих, і обсягом реалізації), з виробництвом готової продукції, виконанням матеріаломістких робіт та послуг, передбачає використання п'яти відомостей та оборотно-сальдової відомості. Така побудова реєстрів передбачає застосування спрощеного Плану рахунків.

Для суб'єктів малого підприємництва також передбачено можливість складання фінансової звітності за спеціально встановленими НП(С)БО 25 «Спрощена фінансова звітність» формами (форми № 1-м і № 2-м – для малого підприємства, а також № 1-мс і № 2-мс – для мікропідприємства) [2, с.394].

Важливе значення для організації обліку має систематизація господарських операцій.

Отже, функціонування малого підприємництва в Україні залишається на стадії розвитку. Основними напрямками становлення малого підприємництва в Україні є створення постійної нормативно-правової бази, вдосконалення податкової політики та забезпечення раціонального функціонування спрощеної системи оподаткування. Основною умовою, що сприятиме забезпеченню розвитку малого підприємництва в Україні є створення механізму ефективної взаємодії між державою та підприємницьким сектором вдасться

Список використаних джерел

1. Белова І.М, Семенишена Н.М., Мельничук О. Генезис становлення облікової системи малих підприємств в Україні. Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації. 2019. № 1-2. С. 26–48.

2. Бруханський Р. Ф. Бухгалтерський облік : підручник. Тернопіль : ТНЕУ, 2016. 480 с.

3. Господарський кодекс України / Кодекс України від 16.01.2003 року № 436-IV [зі змін. та доп.]. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/436-15>

4. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999р. № 996-XIV. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/996-14>

5. Закон України «Про державну підтримку та розвиток малого і середнього підприємництва в Україні» від 22.03.2012 р. № 4618 –VI. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4618-17>

6. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI : Закон України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>